

Uunga siunnersuut: Namminersornerullutik Oqartussat kommuunillu inissiaataannik attartortittakkanik inissiatut imaluunniit illutut nammineq pigisatut tiguisarneq pillugu Inatsisartut peqqussutaata allanngortinneqarnera pillugu Inatsisartut inatsisaat (Inissianik attartortittakkanik pigisatut inissiannngortitsineq, kaaviaartitsinissamut inerteqqut, piffissaq sioqqullugu taarsigassarsianik akiliineq il. il.)

(Ineqarnermut Attaveqaasersuutinullu Naalakkersuisoq)

Siullermeerneqarneranut oqaaseqaat

Namminersornerullutik Oqartussat kommuunillu inissiaataannik attartortittakkanik inissiatut imaluunniit illutut nammineq pigisatut tiguisarneq pillugu Inatsisartut peqqussutaata allanngortinneqarnera pillugu Inatsisartut inatsisaattut siunnersuut, attartortumit piginnittumut aaqqissuussamik ilisimaneqartortaaq Naalakkersuisut sinnerlugit Ineqarnermut Attaveqaasersuutinullu Naalakkersuisup saqqummiusnaanut inatsisissasut siunnersuut misissorluareerlugu imatut Naleqqamiit oqaaseqaateqassaagut.

Ineqarnikkut aaqqissuusseqqinnissamut tunngatillugu ineqarnikkut aaqqissuusseqqinnerit annertuut periusissiorfigineqarnissaanut nalilersuinerit iliuusissamut pilersaarusiornissamut inatsisillu naleqqussaqqinnissaanut atorneqartussatut ingerlanneqassasut Naleqqamiit piumasaqaatigisarlutigit siuunnerfiit assigiinngitsut qaqilernikuuagut.

Taamaammat inatsisissat 2023-imili suliaasimasussat qilanaarisimavagut saqqummiussorneqarnissaat ataatsimut nunarput tamaat isigalugu siunnerfigit ilaarlugit Naalakkersuisuutitaqartut oqartuartaarmata nunarput tamaat sanaartornikkut toqqammavissillugu inerisaasoqassasoq.

Ineqarnikkut aaqqissuusseqqinnissamut pitsaasumik politikkeqarlutalu ingerlatsilernissarput aatsaat taama pingaaruteqartiginerani equngasumik ingerlatsisoqarnera ataasiarata Naleqqamiit qaqileriffigisaratsigit Naleqqamiit neriutigisimagaluaqaarput nuna tamakkerlugu nunap inui aallaavigalugit aaqqissuusseqqissaagut nunap inuisa atorluagassaanik.

Maannakkut Namminersornerullutik kommunillu inissiaataannik attartortittakkanik inissiatut imaluunniit illutut nammineq pigisat tiguisarneq pillugu Inatsisartut peqqussutaata

allanngortinnissaa pillugu inatsisartut inatsisissaattut siunnersuut misissorluareerlugu oqartariaqarpoq: Pakatsinaq – ajoq ajuilluni ajorpoq aammalu nunap inuisa pisariaqartitaat paasineqarani maannakkut aaqqissuusseqqeriarnegaluaq nunap inuinit tamakkiisumik iluaqutaasussaangitsoq saqqummiunneqaqqippoq.

Saqqummiunneqartoq kinaassusiorpoq ukiorpassuarni najugaqarsimasunut inigisartik nalinganik annertunerungaartumik ukiorpassuit akilersuinikut, qasseraarlugumita tassa akia qaangerujussuarlugu illoq amerlasuunik akilereerlugu najugartik pisiaritinniarneqaqqippa.

Ukiut 40 tungaanut ilai akilersuinikuupput aammalu ilaasa najorpaat naalagaaffiup nunatsinnut akeqanngitsumik tunniunniukuusaat taakkulu qassimita isertissutaareersut manna aamma iluanaarutiginiarneqarpat.

Namminersornerullutik Oqartussat inissiaataannik attartortittakkanik inissiatut imaluunniit illut maanna attartortinneqartarnerannut akitsuerejussuarnissat naalakkersuisut saqqummiuteqqammerpaat ukiunut tulliuuttunut 15-inut annertoorejussuarmik qaffaasussanngortut saqqummiuteqqammerpaat ilaatigut 75 % pallillugit qaffaasoqassalluni kisitsit saqqummiunneqartut takutippaat tassa ullumikkut 5000 kr.-imik akiliisartut ukiut 15 qaangiuppata 8.748-imik akiliisalertussaasut akitsoriartornissaanik Naalakkersuisut pilersaarutertik saqqummiuteqqammigaanni naatsorsorsinnavarput. Taamaasilluni ukiuni taakkunani qaffaat 3.748 kr.-iussaaq ukiumut 60.000 kr. ullumikkut akiliutigisariarlugu ukiut 15 qaangiuppata 104.981 kr.-imik ineqarnerinnarminut attartortoq ukiumut akiliuteqartalissaaq ukiumut qaffaat 44.941 kr.-iussalluni.

Maannakkullu 10.500 kr.-imik iniminnut akiliisartut 2026-imiit qaffakkiartuinnavittumik ukiunut tulliuuttuni 15-ini 18.372 kr.-imut qaffattussanngussaaq tassa ukiumut akiliutaasartoq ullumikkut ukiumut 126.000 kr.-iusoq ukiut 15-it qaangiuppata ukiumut attartortup akiliutigisarisalissavaagooq 220.461 kr. Ukiumut akiliutigisartakkamut qaffariaat 94.461 kr.-iulissalluni.

Inissiarsuit amerlasuut sineriammiit noorartitsinerit aallartimmatali inissiarsuit sanaartorneqartut amerlasuut nunatsinni ineqarnermut akisussaaffik 1987-imi tiguneqarneraniit iluamik politikikkut aaqqissuussiffigineqaratik ukiorpassuarni sumiginnarneqarsimasup qaavatigut amerlasuut qallunaat

nunaanniit nunatsinnut akeqanngitsumik tunniunneqarsimasut attartortinneqartaarput attartortitsisuniit aningaasarpajussuarnik millionerpassuarnik milliard-erpassuarnik maannamut isertitsissutaasimasunik taakku ilai akileriikkat iluanaarutigeriikkat maanna akisunaarlugit innuttaasunut akisuumik nutarsarneqartussat tuniniarneqarnissaat suliaralugu maannakkut aaqqissuuseriartoqaraluarpoq uggornaraluartumik nunap inuinit aammaarluni akisoorujussuarnik kinguneqartussamik.

Inissiat amerlasuut ajorluinnarneranik attartortut qaqileriuarsimapput ajorluinnartut oquttut qiianartut oqartuartut aammalu takutitsiuarnerit amerlaqaat aammalu ullutsinnut naleqqukkunnaavissut, taamatullu Aningaasaqarneq pillugu siunnersuisooqatigiit ataasiaratik qaqileriffiiguartarsimavaat ilaatigut 4 milliard-it pallikkaat aammalu Namminersornerullutik Oqartussat inissiaataat attartortittakkat 6000 missaaniittut akornanni 2016-imi taamaallaat 217-t kisimik inigineqarnissaminnut naleqquttut ilai nutarsagassaasut ilaalu allaat isateraanni akilersinnaanerusut. Allanguutissatut siunnersuummi anguniarneqartoq oqaatigineqaraluarpoq, kommunit Namminersorlutillu Oqartussat allaffissornikkut oqilisaanneqarnissaat kiisalu inuiaqatigiit aningaasaataasa pitsaanerpaamik atorineqarnissaannik qulakkeerinnineq. Aaqqissuussiniarneq akisoqisoq aammalu nuna tamakkerlugu iluaqutaanissaa qulakkeernagu ajoraluurtumik ilaannaannut iluaqutaasussamik aaqqissuussisoqaqqilerpoq ila kiap eqqaamanngilaa aaqqissuussineq attartortumiit piginnittumut atulermat politikerit nuimasorpassuit illoqarfissuarmi Nuummi illussaminnik pisiortorput ilaasalu iluanaarutigalugu inissiffigalugu tuneqqippaat uanilu maannakkut aaqqissuussiniarnermi kikkunnut isiginiarneqarlutik aaqqissuussisoqalersoq nunap inui attartortut tamarmik isiginiarneqaratik ajoraluurtumik peqareersut kisimik periarfissiniarneqarput aaqqissuussinermi uani taamatullu nunaqarfinni illoqarfinnilu mikinerni periarfissiiniarnerit akit atuuttut qaffassarneqarneranik Naalakkersuisut tunisiniarnerminni qaffaaniapilupput tassalu nunap inui akiliisinniarlugillusoq iluanaarniapiluffigilerpaat uggornaraluurtumik, tamannalu aaqqissuussineq allatut ajornartumik nunap inuisa ilaasa atorniassavaat allatut periarfissaqaratik, kisiannili akisunaarlugu ini attartugartik pigisussanngorlugu inissittussaanerat Naleqqamiit uggoreqaarput ilami uagut tigussaasumik nunap inuinit akilersinnaanerpaamik siunnersuuteqaraluarput aammalu allaffissornikkut oqaasiinnaanngitsumik sipaarnernerpaamik siunnersuuteqaraluarput, tamannalu qinersinerup kingorna siuuttunngorluta inississagutta piaartumik aaqqitassatta salitassarpasuit ilagisussanngorpaat uanimi aaqqissuuseriarneq

tamakkiisumik nuna tamakkerlugu aaqqiiffiunani ilaannaanut iluaqutaasussamik aaqqiiniarnerummat ersarissumik qanoq isumaqarfigineripput maannangaaq oqaatigereerparput.

Ilami Naalackersuisut oqalukkaluarput saqqummiinerminni pisortat inissiaataannik namminneq attartukkaminnik pisisinnaanerannut periarfissat pitsanngorsarniarlugit allannguisoqarnissaanik siunnersuuteqarlutik taamatullu immikkut inuusuttut siullermeerlutik pisiniartussat periarfissaannik aamma pilersitsisoqarniarluni.

Taamatullu aamma oqaatigineqaralarpoq siunnersuut ineqarneq pillugu aaqqissuusseqqinnerup atuutilersinneqarnerata ilagigaa kiisalu siunnersuutininik Inissiaqarnermut suliaasaqarfimmi aningaasalersuisarnermut aaqqissuussinernik nalilersuinermeersunik aallaavigisaqartuusooq siunnersuummilu sammisat pingaarnertut ersarissarneqaralarput:

- Attartortunut tunisinerup akianik appartitsineq procentimik tamanut atuuttumik appartitsininngorlugu allanngorteqqaassasoq. Najugaqarfinni illuummik qularnaveeqqusiilluni taarsigassarsisoqarsinnaanngikkaangat pisinerup akianut appaassutissatut tamarmiusup tamanut atuuttup 20%-iusup maanna 30 %-imut qaffanneqartoq siunnersuutigineqarpoq. Taavalu oqaatigineqarpoq tamatut allannguinikkut aaqqissuussap allaffissornikkut suliaasartaa pisariinnerulissasoq, inuillu amerlanerusut kiisalu inuusuttut sivikitsumik najugaqarsimasut pisinermi aki appartissinnaalissallugu.
- Najugaqarfinni illuummik qularnaveeqqusiilluni aningaasalersuisinnaanngiffiusuni pisinermi akip 50%-iinik pisortanit taarsigassarsinissaq periarfissanngortinneqartoq oqaatigineqarpoq. Tamannalu attartortumut aaqqissuussamik atuinissamut periarfissaanik pitsanngorsaaffiusooq Naalackersuisut kusassaaralutillusoq oqaatiginiaralarpaat.
- Inuusunnerusunut inigisaminnik piserngaartussat periarfissat pitsaanerusut pilersinniarluginngooq, inuusuttut 30 inorlugit ukiullit inissaateqariinngitsut attartortut assigalugit atugaqartinnissaat siunnersuutigineqarpoq.

Taamaasillunigooq inuusuttunut attartortut inissianik attartukkanik allanngortinneqarsimasunik pisisunut piunasaqaatit assigalugit akikillisaaffigineqarlutillu pisortanit aningaasalersuisoqarnissaanik pissarsisinnaalissappunngooq.

Tamannagooq inussuttut 30 inorlugit ukiullit inissiartaarnissaannut iluaqutaassaarooq Naalakkersuisut oqariartuuteqarput.

Naalakkersuisut innuttaasunik immikkoortitseqqilernertik ersarissumik saqqummiuteqqippaat tassami nunatsinni nalunngisarpassuaqarpugut inuit attartortakkanik ukiorpassuarni najugaqartoqarsimasoq taakkulu inigisartik amerlasooriarlugu akilernikuullugu sulii qaffasippallaanik akilersuititaaginnangillat siuliani saqqummeereernittuut ukiuni tulliuttuni 15-ini amiilaarnaannartumik qaffaaffiginiarneqarnerat pillugu Naalakkersuisut saqqummeeqqammerput pilersaarutigisaminnik – inuinkua iluanaarniarfigineqalersut?

Sooruna inuit kaasarfiiniit aallertaarnek ingasattajaartumik Naalakkersuisuutitatta iluanaarniarfigiinnaleqqagaat nunap innuttai. Sivisuumik najugarineqarsimasut arlaleriarlugu inigisartik akilereernikuuat ila aamma sivisuumik attartorsimasut akeqanngitsumik inigisartik pigilerniarlissuk nammineq akilereernikuuat inuttaasa taakkulu kinguaavisa iluanaarutiginiarlissuk sooruna nunap inui iluanaaqusaajunnaarlugit kaasarfissiorneqarnerat ingerlanniarnaqaannartoq tamanna Naleqqamiit akuerisinnaanngilluinnarparput qinersisoqareerpat siuttooqataalissagutta tamakkuupput piaartumik salitassat aaqikkasuagassat ilagilluinnagaat.

Allannguutit allatut taallugit tullinnguunnerakkatik erseqqissarlugit Naalakkersuisut saqqummiussaminni oqaatigaat, tassalu Naalakkersuisut imaluunniit kommunalbestyrelsip namminnek suliniuteqarnerisigut pisortat inissiaataasa attartortittakkat inissiatut nammineq pigisatut allanngortinnissaannut aalajangiisinnaanngortillugit periarfissaannik aalajangersakkamik ilanngussisoqarneranik inatsisartut inatsisissaattut siunnersuut saqqummiussartik oqariartorfigaat.